

Internasjonale handelsavtaler

Sist oppdatert: 3. oktober 2004

Etter andre verdenskrig og slutten på kolonitiden, har en rekke avtaler om handelspolitikk mellom land vokst frem.

Verdensomspennende avtaler

WTO - Verdens handelsorganisasjon

23 land etablerte i 1947 en avtale som de kalte for GATT. Disse reglene ble en del av grunnlaget for en ny organisasjon som ble etablert i 1995: Verdens handelsorganisasjon (WTO). WTO har i dag 147 medlemsland, både rike og fattige. Gjennom årene har land møttes for å videreutvikle GATT og WTO og dette har gradvis redusert tollsatsene på de fleste områder. Tekstiler og landbruksvarer, varer som er helt sentrale for fattige land, har imidlertid i mindre grad blitt påvirket.

Mange mener at makten er så skjevt fordelt i verden at avtalene som man kommer frem til i WTO tjener de landene som allerede er rike på bekostning av de fattige. Tilhengerne mener på den annen side at siden de fattige landene selv ønsker å være medlemmer av organisasjonen, så er det mer å tjene enn å tape på et medlemskap.

UNCTAD - FNs konferanse for handel og utvikling

UNCTAD ble opprettet i 1964 og alle FNs 191 medlemsland er også medlemmer av UNCTAD. Har i dag som målsetning at utviklingsland skal dra nytte og ikke skade av verdensmarkedet. Opprinnelig skulle UNCTAD regulere prisene på verdens råvarer som er viktige eksportprodukter for mange utviklingsland. Dette har organisasjonen i liten grad fått til, og den har i dag lite reell makt.

Regionale avtaler

EU - Den europeiske union

Opprettet i 1957 og videreutviklet i 1992. Har fra og med 1. mai 2004 medlemsland fra både Øst- og Vest-Europa, totalt 25 land. Innen EU er det ingen handelshindringer, man har felles tollsatter mot land utenfor unionen, fri bevegelse av arbeidskraft og penger, og man har felles myntenhet for mange av landene (Euro).

NAFTA - Den nord-amerikanske frihandelsavtalen

Består av USA, Canada og Mexico og ble opprettet i 1994. Innen NAFTA er det ingen handelshindringer, men overfor land utenfor frihandelssonen, har de ulike landene forskjellige tollsatter. Et mye mindre tett samarbeid enn EU.

Andre regionale avtaler med ulik grad av samarbeid

EFTA - Den europeiske frihandelsforeningen

Opprettet i 1960 og består i dag av Island, Norge, Liechtenstein og Sveits.

MERCOSUR - Den sørlige halvkules felles marked

Opprettet i 1991 og består i dag av Argentina, Brasil, Paraguay, Uruguay.

ANCOM - Det andiske fellesmarkedet

Opprettet i 1969 og fornyet i 1990. Består av Bolivia, Colombia, Ecuador, Peru og Venezuela.

CARICOM - Det karibiske fellesskap

Opprettet i 1973 og består av Antigua og Barbuda, Bahamas, Barbados, Belize, San Cristobal, Dominika, Grenada, Guyana, Jamaica, Montserrat, St. Kitts og Nevis, St. Lucia, St. Vincent og Grenadinene, Trinidad og Tobago.

AFTA - ASEAN frihandelsavtale

ASEAN ble opprettet i 1967 og utvidet til å hete AFTA i 1992. Består av Brunei, Darussalam, Kambodsja, Indonesia, Laos, Malaysia, Burma, Filippinene, Singapore, Thailand og Vietnam.

Kilde: Dicken 2003, Krugman og Obstfeld 2003